

Venäläisen kansanperinteen tutkimuksen vaiheita

M. K. AZADOVSKI *Istorija russkoj folkloristiki*. Moskva 1958. 479 s.

Professori Mark Konstantinovitš Azadovski (1888—1954) ei ole ollut aivan tuntematon Suomessakaan sen jälkeen kun hän v. 1926 julkaisi tutkimuksensa eräästä siperialaisesta sadunkertojasta meikaläisessä FFC-sarjassa. Hän oli syntynyt Irkutskista, opiskeli Pietarin yliopistossa kuuluisan kansatieteilijän L. J. Šternbergin johdolla ja sai myöhemmin parhaat virikkeensä akateemikko S. F. Oldenburgilta. V:sta 1916 Azadovski avusti »Živaja Starina»-aikakauskirjaa. Laajoilta folklorenkeruumatkoiltaan (mm. Itä-Siperiasta) hän toi runsaat saaliit. Toimittuaan Tomskin ja Tšitan yliopistoissa Azadovski oli v. 1923—30 Irkutskin yliopiston professorina ja sen jälkeen Leningradissa folkloristiikan tutkimuksen etevimpiä edustajia. Hänen erittäin laajasta julkaisuystään ovat huomattavia etenkin Siperiaan kohdistuvat tutkimukset.

Kun kyseessä on näin suuren tutkijan vuosikausia valmistelema, vaikka valitettavasti toisten viimeisteltäväksi jäänyt teos, sillä on tietenkin paljon tarjottavana. Johdanto selvittää folkloristiikan asemaa eurooppalaisessa tieteessä ja nykyvenäläisen kansanperinteen tutkimuksen kehitystä ja sen pyrkimyksiä. 1700-luvulla tämä tiede saattoi operoida kotoisella maaperällä. Pietari I myönsi ukaasillaan kansalle luvan huvitella kirkkojuhlien jälkeen, ja sekin oli omiaan edistämään kansanlaulujen ja leikkitradition jatkuvuutta. Ilmestyi monenlaisia folkloristisia kokoelmia (sananlaskuja, sävelmäjulkaisuja, satuja, taikatarjoja) ja matkakuvauksia, jotka olivat kukkuroillaan tietoja rahvaan elämästä. Viime vuosisadan ensimmäisen neljänneksen kuluessa keruutyö jatkuu Venäjän eri puolilla, mutta myös ulkomaisia vaikutteita on todettavissa; niinpä Ossianin laulut, Rousseau ja Herderin työt kuvastuvat venäläisessäkin kulttuurissa. Slaavilaisen mytologian kysymykset alkavat myös kiinnostaa tiedemiehiä, ja varsinainen folkloristinen tutkimustyö voimistuu filologian rinnalla. V:n 1812 jälkeen kansanrunouden probleemit ovat usein liittyneinä historian tutkimukseen; esim. kreivi N. P. Rumjantsev harrasti muinaisvenäjää ja slaavilaisia kieliä sekä samalla kansanrunouttakin. P. v. Köppenin etnografiset tutkimukset edistivät myös kansanperinteen tuntemusta. Ulkomaiden tutkimusaiheet, kuten Homeros, bardit, skaldit, samoin kasakkalaulut kiinnostivat venäläisiäkin tutkijoita.

Teoksen 3. osassa tulee esille 1800-luku, jolloin tarkastellaan mm. ukrainalaista kansanrunoutta. Nimenomaan Skandinavian maiden mytologia näyttää kiinnostavan, samoin omien kirjailijoiden (esim. Gogolin) suhde kansanperinteeseen. 1840-luvulle ehdittäessä löytyy yhä enemmän uusia vertauskohtia muiden slaavilaisten maiden folkloresta, mikä taas vahvistaa slavofiilien voimantuntoa. Valitettavasti Azadovski ei ole teoksessaan päässyt ajallisesti juuri pitemmälle — hän käsittelee lopuksi folkloren probleemia 1840-luvun kirjallisyhteiskunnallisessa taistelussa, mutta nytkin jo voi huomata, että Venäjän folkloristinen tutkimus on ollut laajaa ja monipuolista. Meikaläiselle kansanrunouden tutkimukselle se kuitenkin on antanut perin vähän.

Teos on vaikealukuinen, sillä tekijällä on ollut ylenpalttisesti aineistoa eikä jaottelu suinkaan aina ole selvin mahdollinen. Puutteena pitäisin, ettei ole nimi- eikä muitakaan hakemistoja. Jos haluaa perehtyä Venäjän kansatieteen historiaan, on yhä vie-

läkin syytä turvautua 1890-luvulla ilmestyneeseen A. N. Pypinin laajaan teokseen. Mutta Azadovskin tutkimus on sen täydentäjänä folkloristikan osalta rikastietoinen ja luotettava opas.

S. HENEN